

Huis van Vrede vzw
Thuisbegeleiding voor thuislozen

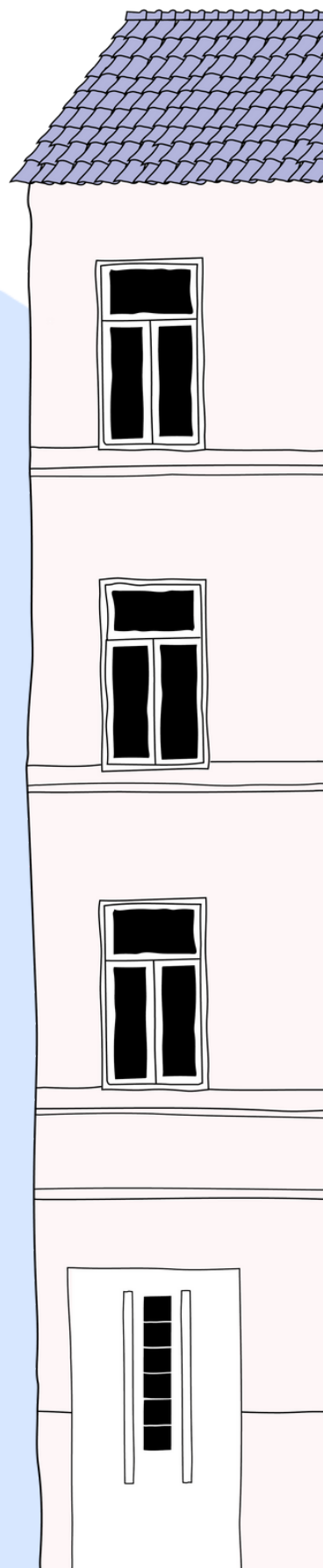
Varkensmarkt 23
1000 Brussel
Tel: 02 455 17 95
puerto@huisvanvrede.be

HUIS VAN VREDE MAISON DE LA PAIX

JAARVERSLAG 2022

COMMISSION COMMUNAUTAIRE COMMUNE
GEMEENSCHAPPELIJKE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE

Inhoudstafel

1. Wie zijn we?	2
1.1. Algemeen	2
1.2. Doelgroep	2
1.3. Opdrachten en visie	3
1.4. Doelstellingen	3
2. De werking	5
2.1. Algemene werkwijze	5
2.2. Concrete werking	6
<i>Uitgelicht: De Puerto-vakantie!</i>	9
2.3. Beschouwingen	10
3. De organisatie: concrete gegevens	11
3.1. Personeel	11
3.2. Infrastructuur	12
3.3. Financiële middelen	12
4. Samenwerkingsverbanden	13
4.1. De afronding van het structurele samenwerkingsverband met CAW Brussel	13
4.2. De afronding van het structurele samenwerkingsverband met het project Housing First van Station Logement	13
4.3. Samenwerking met Hubbie, dienst begeleid wonen voor mensen met een beperking	15
4.4. Samenwerkingen met SVK Baita, Familiehulp en St-Anne St-Remi	15
<i>Uitgelicht: Ambulante psychiatrische hulp?</i>	16
4.5. Andere samenwerkingsverbanden	18
5. Vormingen	19
6. Cijfergegevens	20
6.1. Aanvragen	20
6.2. Type begeleiding (onderhoud/intensief)	20
6.3. Evoluties en demografie	22

7. Terugblik op 2022	28
-----------------------------	-----------

8. Vooruitzichten 2023	30
-------------------------------	-----------

1. Wie zijn we?

1.1. Algemeen

Gelegen in hartje Brussel begeleidt Huis van Vrede thuislozen over het hele Brussels hoofdstedelijk grondgebied waar ze instaat voor psychosociale, budgettaire of administratieve begeleiding aan huis.

Huis van Vrede heeft reeds een lange traditie in hulpverlening aan thuislozen. De vzw is in de jaren negentig ontstaan als een kleinschalig voormalig onthaaltehuis voor mannen en vrouwen met begeleidingsaanbod. Daarnaast heeft Huis van Vrede jarenlang de werking Puerto – begeleid wonen voor thuislozen – samen met CAW Brussel uitgebaat. Beide onthaaltehuizen bestaan niet meer en kregen een nieuwe bestemming onder de vorm van duurzame woningen, beheerd door externe SVK. Als erkend centrum voor thuisbegeleiding voor het behoud van de woning kende de vzw haar eerste levenslicht in januari 2006.

Huis van Vrede heeft een capaciteit van 60 begeleidingen. De bureaus zijn van 9 tot 17u geopend en op afspraak voor de cliënten toegankelijk. Daarnaast is er een gemeenschappelijke zaal waar de leden op vaste tijdstippen in de week (elke voormiddag van 9u tot 12u30) zonder afspraak toegang toe verkrijgen, zowel voor administratieve of budgettaire vragen als ter ontspanning. Een van de hulpverleners houdt dan permanentie.

1.2. Doelgroep

De dienst richt zich tot de thuisloze (M/V/X) zoals gedefinieerd door J. Gaublonne:

“ ‘Thuisloosheid’ kan omschreven worden als een toestand van persoonlijke en maatschappelijke kwetsbaarheid, waarin iemand terechtkomt als gevolg van een kort- of langdurend aftakelingsproces. De thuisloosheid uit zich in het ontbreken van een vaste woonst, vast werk, bestaansmiddelen en relationele verbanden, waardoor de thuisloze zich niet verder zelfstandig kan handhaven.”

(J. Gaublonne)

Sommige typologieën (m.n. ETHOS, FEANTSA) verwijzen met de term thuisloosheid naar een beperkt aantal woonsituaties. Vanuit dit oogpunt is het doelpubliek van Huis van Vrede ruimer dan de thuisloze en omvat ze ook mensen in een instabiele of ontoereikende

woonsituatie en daklozen. De laatsten vormen een 'restgroep' van de thuislozenpopulatie die bij veel hulpverleningsvormen niet terecht kunnen. Hun cognitieve vermogen is vaak zwaar aangetast – dit vaak in combinatie met een verslavingsproblematiek – wat het voor hen moeilijk maakt om in traditionele opvang- en begeleidingsstructuren te aarden.

Als dienst begeleid wonen vinden we het daarom belangrijk om zowel toegankelijk te zijn voor mensen die uit een onthaalhuisstructuur een woonproject starten of die al wonen maar ondersteuning nodig hebben om hun woonst te behouden, als voor mensen die op straat leven en opnieuw willen wonen.

1.3. Opdrachten en visie

Huis van Vrede is een centrum voor thuisbegeleiding voor het behoud van een woning.

Om onze cliënten zelfstandig en menswaardig te laten wonen en het gevoel van verbondenheid of van een 'thuis' voor hen te sterken, zijn we er bij Huis van Vrede van overtuigd dat de ondersteuning van zowel het individuele als het collectieve een essentieel onderdeel van ons takenpakket uitmaakt. Onze dienst wil een ankerplaats zijn die ondersteuning en omkadering aan haar cliënten geeft.

Daarom vertalen we deze opdracht door enerzijds een integrale begeleiding op maat van de cliënt aan te bieden. Anderzijds wordt de individuele dienstverlening door een collectief luik ondersteund. We zetten doelbewust op gemeenschapsbeleving in door als centrum onze cliënten een kans te geven bij een groep te horen.

De visie van Huis van Vrede is er namelijk een van ontmoeting en zorg. Wij werken aan verbinding en herstel van het geschonden vertrouwen van de thuisloze: in zichzelf, de ander en de maatschappij.

1.4. Doelstellingen

Met de nodige zorg, geduld en professionalisme wil Huis van Vrede haar mensen een stabiele woonomgeving bieden waar ze tot rust kunnen komen en weer zicht op hun krachten kunnen krijgen. Op die manier kunnen ze weer zin krijgen in het leven, toekomstplannen maken en duurzame relaties aangaan. Om dit te bekomen formuleren we in relatie tot de definitie van thuisloosheid van hierboven (sectie 1.2.) vier centrale doelstellingen die verbonden zijn met de problematieken en noden van onze doelgroep, namelijk *“het ontbreken van een vaste woonst, vast werk, bestaansmiddelen en relationele verbanden.”*

De begeleiding van Huis van Vrede investeert in deze noden om autonomie te bekrachtigen:

- **Duurzame huisvesting garanderen**

De prioriteit van Huis van Vrede als dienst begeleid wonen is het behoud van de woning. Dit door de toegang tot stabiele huisvesting te verzekeren alsook te zorgen voor het menswaardig wonen van onze doelgroep.

- **Bestaansmiddelen verwerven en beheren**

Om een woning te kunnen verwerven en behouden, zijn stabiele inkomsten noodzakelijk. Na jaren op straat leven of na een moeilijk parcours langs onthaalhuizen, vraagt het werk en tijd om het recht op een inkomen te bekomen en te behouden. Bovendien is het voor onze doelgroep vaak een uitdaging om verkregen middelen vervolgens goed te beheren.

- **Werk of tijdsbesteding invullen**

Tijdsbesteding en/of werk zijn belangrijke componenten bij het heropbouwen van een stabiel leven. Ze bieden structuur aan de dag, geven zin aan het leven, bezorgen je een plaats in de maatschappij en zijn vaak een goed antwoord op verslavingsproblematieken.

- **Relationele verbanden (terug) opbouwen**

Van belang is de thuisloze (opnieuw) vertrouwen in zichzelf en de anderen te laten ervaren. Daarbij zijn tijd en duurzame relaties belangrijke gegevens. 'Betrouwbaar' zijn is onmisbaar bij het opbouwen van een vertrouwensband tussen de cliënt en de hulpverlener, maar evenzeer tussen de cliënt en Huis van Vrede als organisatie en centrum.

Naast het inzetten op bovengenoemde doelstellingen, zet Huis van Vrede ook op volgende domeinen in om de zelfstandigheid van haar cliënten uit te bouwen:

- **Welzijn en gezondheid in een netwerk**

Door hun gehavende levensweg hebben de meeste cliënten een grote zorgnood. Omdat ze het hoofd moeten bieden aan verschillende problemen en uitdagingen tegelijk, wordt de zorg voor de eigen gezondheid als eerste uitgesteld. In die mate dat de meeste medische en/of psychische zorgen enkel in uiterste nood verstrekt worden, namelijk op de spoedgevallendienst. Een stabiele en rustige woonomgeving voor de cliënt vereist volgens Huis van Vrede dan ook een duurzaam werken aan de zorg voor de eigen gezondheid, zowel fysiek als mentaal.

- **Sensibilisering en signaalfunctie**

Naast haar verantwoordelijkheden naar de cliënten toe, ziet Huis van Vrede het bewustmaken van overheidsinstanties over de problemen en de uitsluiting van de thuisloze (binnen de Brusselse grootstedelijke context) als een onmisbaar onderdeel van haar opdrachten.

Deze doelstellingen zijn allemaal onafscheidelijke luiken om armoede, sociale uitsluiting en terugval te voorkomen.

2. De werking

2.1. Algemene werkwijze

De weg naar autonomie is voor elke persoon anders en is het dus afhankelijk van de cliënt en diens noden welke werkwijze er wordt toegepast. In navolging van onze visie en doelgroep kan de methodiek van Huis van Vrede vervolgens best omschreven worden als een kruising tussen zorgwonen voor thuislozen en Housing First.

Integraal en op maat

De begeleiding van Huis van Vrede volgt de regels van de presentietheorie die zorg als iets fundamenteel relationeel beschouwt: men is 'present' voor de ander door op basis van hun levensverhaal, gewoontes, verlangens en noden aansluiting bij hen te zoeken en daar de zorg op af te stemmen. Dit vertaalt zich naar een integrale begeleiding op maat van de cliënt. Er is erkenning en respect voor de eigenheid van de bewoner en oog en ruimte voor de persoon als mens in zijn geheel en alle aspecten en contexten die hieraan verbonden zijn.

Onvoorwaardelijk

Dit idee van zorg wordt in Huis van Vrede verder gedragen door een methode van onvoorwaardelijkheid. 'Present zijn' betekent ook 'aanwezig blijven', ondanks meerdere strubbelingen of afwijzingen in de contacten met de cliënt. Dikwijls is de radicale breuk de enige weg die onze doelgroep kent om met moeilijkheden in relaties om te gaan. Als hulpverlener is het belangrijk om niet mee te doen in die spiraal van afstoten en afgestoten worden.

Betrouwbaar

Om het bovenvermelde te bewerkstelligen, zijn de bereikbaarheid en beschikbaarheid van de dienst en de hulpverleners cruciaal. Dit vraagt flexibiliteit van de hulpverleners maar Huis van Vrede zorgt altijd voor een aanspreekpunt. De permanenties in onze gemeenschappelijke zaal zijn daarom cruciaal voor onze werking: ze zorgen ervoor dat onze leden elke dag een collega in persoon kunnen aanspreken. Deze betrouwbaarheid van de dienstverlening wordt versterkt door een strak kader met duidelijke afspraken, wat niet wegneemt dat er altijd ruimte en tijd is voor herkansingen.

Duurzaam

De mogelijkheid tot lange termijn begeleiding biedt de kans om het tempo van de bewoner te respecteren én een vertrouwensband mogelijk te maken. De hulpverlener staat dikwijls midden in het spanningsveld tussen het ritme van de cliënt en die van de administratieve en/of medische instanties. Huis van Vrede vermijdt sneller te willen gaan dan wat de cliënt aankan omdat dit gegarandeerd tot mislukkingen en frustraties leidt langs beide kanten.

2.1. Concrete werking

Aanmelding

Wie zich kandidaat stelt voor begeleiding door onze dienst komt langs voor een gesprek, met of zonder de doorverwijzer. Om de aanmelding voor straatbewoners toegankelijker te maken, kan een straathoekwerker ook zonder de thuisloze een kandidatuur indienen. Tijdens een teamvergadering gaan we dan na of onze dienst de meest aangepaste hulpverlening kan bieden. De eigenlijke begeleiding zal pas starten wanneer de kandidaat gehuisvest is (met een huurcontract) en na enkele verkenning- en ontmoetingsmomenten met de cliënt en de doorverwijzer. Deze gebeuren bij voorkeur in onze zaal maar kunnen ook omwille van veiligheid of laagdrempeligheid in een voor hen veilige omgeving (onthaalshuis, de straat o.a.) plaatsvinden. In een overdrachtsgesprek lichten de doorverwijzer en de kandidaat het levensverhaal en de afgelegde weg van de cliënt toe. Werkpunten uit dit gesprek worden dan opgenomen in het begeleidingscontract.

Vertrouwen opbouwen

Een begeleiding begint altijd met het ontwikkelen van een basisvertrouwen tussen de cliënt en de nieuwe begeleider om van daaruit de individuele hulpverleningsrelatie aan te gaan. Een goede vertrouwensband is immers het basisinstrument van de verdere begeleiding en primeert zeker in het begin van de begeleiding als aandachtspunt voor de hulpverlener. De hulpverlener houdt hierin rekening met het ritme van de cliënt en diens mogelijkheden om in relatie te treden.

Basisnoden verzekeren

Naast het werken aan de vertrouwensband, zal de hulpverlener bij de start van de begeleiding ook levensnoodzakelijke zaken in orde brengen om het behoud van de woning te garanderen, zoals een inkomen.

Om dit te realiseren heeft Huis van Vrede voor haar cliënten toegang tot een vijftigtal woningen door haar samenwerking met sociaal verhuurkantoor (SVK) Baita. Daardoor zijn we ook in staat om tijdelijke contracten aan te bieden, wat toelaat om het woonproject van de cliënt regelmatig te evalueren.

Daarnaast geeft Huis van Vrede de mogelijkheid tot budgetbegeleiding en/of -beheer. Budgetbeheer betekent dat de hulpverlener via een sociale rekening het inkomen van de cliënt in samenwerking en samenspraak beheert. Aangezien een groot deel van ons publiek met verslavingen kampt, is het belangrijk de betaling van de huur en nutsvoorzieningen te

garanderen. We willen vermijden dat hun problematieken de woonst ondermijnen en zodanig het begeleidingswerk overheersen.

Opbouwen van een stabiele woonomgeving en netwerk

Als de basisvoorzieningen zeker gesteld zijn, focussen we op het verder uitbouwen van een stabiele woonomgeving. Van belang hierbij is het aanleren van woonvaardigheden door structuur aan te brengen via regelmatige huisbezoeken, de woning samen in te richten, duidelijke regels te stellen, hen te wijzen op het belang van samenleven (bv. met burens), enz. Zodanig leert de cliënt respectvol met zijn woning om te gaan en er zich thuis te voelen. Ook komt er ruimte vrij om andere, dieperliggende oorzaken van de problemen aan te pakken. Via psychosociale gesprekken proberen we de cliënt bewust te maken, te motiveren en te ondersteunen.

Voor sommige cliënten zorgen we er in deze fase voor dat ze een huisarts krijgen toegewezen. Afhankelijk van hoe groot de zorgnood is, zorgen we er in samenwerking met huisartsen, wijkgezondheidscentra, ziekenhuisspecialisten, verpleging aan huis en/of familiehelp voor dat de cliënt therapie (incl. behandeling van geestelijke gezondheids- en/of verslavingsproblemen) kan starten en die zo trouw mogelijk naleeft.

Indien nodig werken we ook met andere diensten of actoren uit het netwerk van het cliënt samen zoals de bewindvoerder, de doorverwijzer, de sociale dienst van de mutualiteit en/of OCMW, de beheerder van de woning (vaak SVK's). De begeleiding gebeurt vervolgens afwisselend in het centrum, bij de cliënt thuis of op verplaatsing, in functie van de verrichtingen die moeten gebeuren. Regelmatig wordt er een zorgoverleg georganiseerd om alles in goede banen te leiden en te bewaken dat de cliënt de eigenaarschap van de verschillende soorten bijstand blijft behouden. Samen wordt er dan naar de meest gepaste hulp gezocht.

Verder sporen we de cliënt ertoe om diens eigen talenten te (her)ontdekken door bijvoorbeeld te participeren aan activiteiten die dagcentra aanbieden en zo aansporen om een dagbesteding te ontwikkelen (bv. via Hobo vzx of Doucheflux). Na dit parcours zullen sommigen klaar zijn voor een opleiding en/of een arbeidstraject i.s.m. met Actiris of andere diensten. Voor andere cliënten is werken niet meer aan de orde, bijvoorbeeld door een handicap of gezondheidsproblemen. In dat geval zoeken we samen naar een zinvolle (laagdrempelige) tijdsbesteding.

Een sociaal netwerk uitbouwen

Bij de meeste bewoners is er geen sprake van contacten met familie en een vriendenkring waar ze 'bijhoren'. Vaak is het moeilijk om vroegere sociale netwerken te herstellen omdat hun vertrouwen zo radicaal geschonden is geweest. Desalniettemin zal Huis van Vrede, indien dit gewild is en waar mogelijk, hen bijstaan om contacten met familie of oude

vrienden herop te nemen. De vooruitgang en het welzijn van de cliënt wordt hier altijd bij in acht genomen.

Bij Huis van Vrede werken we ook niet enkel aan relationele verbanden binnen de hulpverleningsrelatie maar sporen we ze ook aan nieuwe sociale netwerken uit te bouwen eenmaal hun woonsituatie is gestabiliseerd. Een vrijetijdsbesteding, opleiding of (vrijwilligers)werk structureert niet enkel hun dagen maar geeft hun ook nieuwe, betekenisvolle ontmoetingen en contacten.

Daarnaast biedt Huis van Vrede haar cliënten een tweede ankerplaats aan via het groepsgebeuren in het centrum. In onze gemeenschappelijke zaal zijn de cliënten welkom om de krant lezen, de computer en internet te gebruiken, voor een kop koffie, om elkaar te ontmoeten of te ontspannen. Daar kunnen ze met hun verhaal terecht en leuke of moeilijke momenten met de hulpverleners en andere leden delen terwijl ze er ook met anderen leren samenleven. Er worden ook groepsactiviteiten georganiseerd zoals een wekelijkse maaltijd en feestelijke maaltijden of recepties naar aanleiding van de feesten. Éénmaal per jaar organiseert Huis van Vrede ook een vakantie voor de cliënten: drie dagen lang gaan enkele hulpverleners met een groep van dertig personen op uitstap.

Dit gebeurt allemaal op vrijwillige basis. Het is dus alleszins geen verplichting om aan het collectieve luik van Huis van Vrede deel te nemen. Onze hulpverlening is gratis, maar voor het gebruik van de faciliteiten in de zaal vragen we wel een maandelijks lidgeld van 2,50 €.

Einde van de begeleiding

Wanneer de cliënt voldoende zelfvertrouwen heeft herwonnen, zijn of haar administratieve en financiële situatie stabiel is en de gezondheidssituatie onder controle is, zullen we de begeleiding afronden. Als iemand die nog niet voldoende autonomie heeft verworven de begeleiding wenst te stoppen, proberen we dit zoveel mogelijk in overleg en in een positieve sfeer te doen. Op die manier kan de bewoner zich opnieuw kandidaat stellen als het later nodig zou zijn (zie meer sectie 6.3. bij *Begeleidingen (2022)*).

Elke ex-bewoner wordt een ancien. Indien de cliënt het wenst, wordt hij of zij nog uitgenodigd om zich in te schrijven voor onze activiteiten. Natuurlijk blijven we ook een aanspreekpunt voor elke toekomstige hulpvraag.

UITGELICHT HET LEVEN IN HUIS: DE PUERTO VAKANTIE !

“Dit jaar zijn we eindelijk met z’n allen terug op vakantie kunnen gaan! Collega’s Joy, Julie, Rosanne en oud-collega Sarah vertrokken samen met een dertigtal leden op de bus richting het dorpje Buret in het hart van de Ardennen. Maar niet vooraleer een tussenstop te maken bij het meer van Nisramont waar collega Edith ons stond op te wachten om te gaan kajakken. Na een groepsinspanning met het verplaatsen van de bootjes, raakten uiteindelijk alle waterratten op het meer, waarna sommigen door al dan niet opzettelijk en uitbundig gespetter doorweekt terug aan wal kwamen.

Kort ritje op de bus bracht ons tot het prachtig vakantieverblijf dat Julie en Edith via een tip van een Puerto-lid hadden weten strikken: een complex met zowel een grote gemeenschappelijke eetzaal, salon, keuken en terras als verschillende huisjes met aparte leefruimtes. Bij dit alles was een enorme tuin waar we languit in het gras konden liggen, naar de koetjes en paarden konden kijken en de kinderen volop hun gang konden gaan. Oud-collega’s Anne en Martine

zorgden die avond voor een lekkere spaghetti en daarna kon de karaoke-avond van start gaan! Het iconische optreden van Sensualité van Axelle Red door enkele leden en collega’s staat zeker in ieders geheugen gegrift.

Onder de warme zonnestralen genoten we de volgende dag van wat het huisje te bieden had. In de voormiddag hielden sommigen een vroege siësta in de tuin, anderen trokken op wandel in de mooie omgeving van Buret. In de namiddag waren er waterballonnen voor de actievelingen. Anne en Martine zetten ook hun Puerto-vakantie-traditie verder met een wellnessmoment. Hun geurende oliën en kruiden, atmosferische muziek, voetbadje en massage skills maakten de gewilligen helemaal ‘zen’. Ondertussen waren ook vrijwilligers Jurgen en Sandra toegekomen om samen met Anne en Martine de barbecue met lekkere slaatjes voor te bereiden. Wanneer iedereen goed gegeten had, werden alle tafels opzij geschoven om het dansfeest te starten wat ons opnieuw memorabele momenten bezorgde.

Na de ochtend opruim en met wat kleine oogjes stapte iedereen de dag erna op de bus voor de laatste activiteiten van de driedaagse: het blotevoetenpad of een bezoek aan een alpacaboerderij. Perfect om nog een keer de laatste frisse lucht van de Ardennen op te snuiven vooraleer de reis naar Brussel terug werd ingezet.

Iedereen kwam tevreden terug van een zeer geslaagde driedaagse! Graag danken we alle collega's en vrijwilligers

maar ook onze hulpvaardige leden om er zo'n onvergetelijke tijd van te maken.

Na de vakantie werd duidelijk hoeveel we tijdens coronatijden hadden moeten missen. We zijn dan ook blij dat we dit jaar terug een kerstfeest en -ontbijt hebben waar we met iedereen aan tafel kunnen schuiven!"

Uit de externe nieuwsbrief van Huis van Vrede, december 2022

2.3. Beschouwingen vanuit de praktijk

Plooibaarheid van de methodiek

Onze ervaring toont aan dat de bovenstaande uitgestippelde 'chronologie' van onze werkwijze in realiteit zeker niet zo rechtlijnig verloopt. Cliënten kunnen terugvallen of opnieuw moeilijkere periodes doorstaan, wat flexibiliteit in aanpak vraagt van de hulpverlener. Deze past zich aan het pad van de cliënt aan en niet omgekeerd. Daarom zal in de evaluatie van de begeleiding het proces zwaarder doorwegen dan de behaalde resultaten.

Aanvullend hieraan, zal het idee van 'bekomen zelfstandigheid' zeer afhankelijk zijn van cliënt tot cliënt. Bij sommige cliënten merken we dat ze enkel een niveau van autonomie kunnen bereiken door juist een afhankelijkheid aan een duidelijk kader dat door derden wordt overzien. Als hulpverlener moet je je verwachtingen of visie dus altijd opnieuw aftoetsen aan de noden van de cliënt (zie meer sectie 6.3. bij *Duur begeleiding*).

Nood aan duo-begeleiding

Naast individuele begeleidingen bij Huis van Vrede werken we ook met duo-begeleiding. Deze aanpak is in sommige situaties nodig bij cliënten met multiproblematiek die grote moeite hebben met vertrouwen. Wanneer een begeleider met dit publiek alleen een begeleiding opstart en een vertrouwensband aangaat, kan de cliënt zich vastklampen aan de begeleider en de band vaak exclusief willen maken. We willen dit doorbreken door onmiddellijk een tweede vertrouwenspersoon op de voorgrond te zetten, vooral als de bewoner niet of weinig naar Huis van Vrede komt. Een andere reden om een duo-begeleiding op te starten is het soms onvoorspelbare gedrag van de bewoner omwille van gebruik en/of een persoonlijkheids- of psychiatrische stoornis. Concreet houdt een duo-begeleiding in dat 1 hulpverlener de begeleiding inhoudelijk trekt en dat bij bepaalde contacten met de cliënt (vb. huisbezoek) 2 hulpverleners gaan.

We merken dat zo'n werkrelatie zeer duidelijke communicatie tussen de hulpverleners vraagt. Hoewel het de intensiteit van de hulpverleningsrelatie naar de cliënt toe verlicht, vraagt het extra werk tussen de hulpverleners in het afstemmen van de werkwijze met elkaar en de cliënt.

Uitdagingen dagbesteding

Bij Huis van Vrede proberen we de cliënt zo veel mogelijk op zijn opties te wijzen voor vrijetijds- en dagbesteding maar we merken dat voor vele cliënten nieuwe sociale netwerken buiten Huis van Vrede zoeken, niet vanzelfsprekend is. De betrouwbaarheid die cliënten in Huis van Vrede ervaren, was hun lang onbekend. Angsten en onzekerheden die voortvloeien uit hun verleden houden hen vaak tegen om zich voor anderen open te stellen. Sommigen lijken daarom graag te blijven in wat vertrouwd en comfortabel is. Daarmee ontkennen we niet de grote stappen die ze al gezet hebben door het team van Huis van Vrede toe te laten en te vertrouwen. Maar het blijft een uitdaging om hun geloof en vertrouwen in de ander verder te versterken, ook buiten de grenzen van het centrum.

Belang van een sterk team

De individuele begeleidingen van de hulpverleners maar ook het groepsgebeuren vereisen goede ondersteuning en cohesie van het team. Informatie wordt verzameld en uitgewisseld tijdens wekelijkse teamvergaderingen. Dit is ook het moment waarop collega's aanmeldingen behandelen, begeleidingen bespreken en een werkverdeling en afspraken onder collega's maken. Van tijd tot tijd nodigen we externe experts uit om (sectoroverschrijdende) samenwerkingen uit te bouwen of te verfijnen, om geïnformeerd te worden en om permanente vorming mogelijk te maken.

In 2022 waren er veel veranderingen (herstructureringen en personeelsswissels, zie hoofdstuk 4) wat nog meer het belang van een hecht team sterk naar voren schoof. De hoge werklast en het grote engagement die de individuele begeleidingen en het groepsgebeuren van het team vragen, maken aandacht voor het team en de noden van de medewerkers in 'normale' werkomstandigheden al makkelijk secundair. Het voorbije jaar werd duidelijk hoe belangrijk het is voor een goede werking om ook hiervoor tijd te maken (zie hoofdstukken 5 & 7).

3. De organisatie: concrete gegevens

3.1. Personeel

In 2022 nam Huis van Vrede het beheer van het centrum op de Varkensmarkt 23 volledig over van het CAW Brussel en Station Logement (zie hoofdstuk 4) wat enkele personeelsswissels met zich meebracht. We begonnen het jaar met 7 werknemers maar aan het einde van 2022 tellen we 8 werknemers, gefinancierd door zowel de GGC als de Sociale Maribel.

- Marie-Alice Janssens – 0,80 VTE – coordinatrice
- Edith Ferdinand – 1 VTE – individuele hulpverlener, maatschappelijk werkster
- Julie Hubeny – 1 VTE – individuele hulpverlener, maatschappelijk werkster
- Joy Van de Wielle – 1 VTE – sinds 1 juli 2022 individuele hulpverlener, maatschappelijk werkster
- Jennifer Vlieghe – 1 VTE – sinds 17 oktober 2022 individuele hulpverlener, maatschappelijk werkster
- Christine Frieden – 0,80 VTE – individuele hulpverlener, maatschappelijk werkster
- Florian Geerts – 0,50 VTE – individuele hulpverlener, maatschappelijk werker
- Simon Vermeersch – 0,5 VTE – tot 30 juni 2022 individuele hulpverlener, bachelor in de psychologie
- Rosanne Claes – 0,5 VTE – administratie en beleidsondersteuning
- Geneviève Debruyne – 0,5 VTE – sinds 1 oktober 2022 administratieve ondersteuning

3.2. Infrastructuur

Huis van Vrede Begeleid Wonen is gelegen op de Varkensmarkt 23 te 1000 Brussel.

De ontmoetingsruimte genaamd Puerto bestaat uit een grote zaal met twee extra mezzanine-verdiepingen. Op het gelijkvloers bevindt zich een grote open keuken, eetruimte en salon waar de cliënten ook toegang hebben tot computers. Op de eerste verdieping is zowel een speelruimte met materiaal voor de kinderen van onze leden als kasten waar kledij, lakens of andere wordt bijgehouden, alsook computers en een vergadertafel.

Het voornaamste bureel voor collega's bevindt zich enerzijds in een aparte, af te sluiten ruimte aan de straatkant waar dossiers van de cliënten worden bijgehouden en anderzijds op de tweede, afgesloten verdieping in de grote zaal waar naast twee bureaus ook een gespreksruimte voor individuele afspraken en een andere vergadertafel zijn.

3.3. Financiële middelen

Eind 2022 werken er in totaal 7,1 VTE ten dienste van de werking thuisbegeleiding voor het behouden van een woning van de vzw Huis van Vrede. De GGC financierde 4,25 VTE, de overige 2,68 VTE worden door de Sociale Maribel en 1,5 VTE door Actiris gefinancierd. Tot op vandaag geraakt 1 VTE (GECO statuut) niet ingevuld. De GGC bekostigt ook een deel van de werkingskosten en beheerskosten. Daarnaast doet de vzw beroep op eigen middelen en giften om de overige personeelskosten en werkingskosten te betalen.

Om kwalitatieve dienstverlening te kunnen blijven aanbieden aan het doelpubliek en om de normen inzake kwaliteit en kwantiteit van de toepassingsbesluiten te honoreren, is de steun

van de Sociale Maribel primordiaal, en blijft de werking afhankelijk van eigen middelen en giften van de vzw.

4. Samenwerkingsverbanden

4.1. De afronding van het structurele samenwerkingsverband met CAW Brussel

Eind 2021 werd beslist dat de werking Puerto van het CAW Brussel volledig ingebed zou worden in de vzw Huis van Vrede wat betekende dat we 1 juli 2022 afscheid namen van het CAW Brussel. Sinds het begin van de samenwerking (2006) zijn beide organisaties gegroeid met uiteenlopende evoluties in missies en verantwoording. De uitbreiding van het personeelsbestand binnen Huis van Vrede, de inhoudelijke veranderingen in het CAW Brussel en de steeds complexer wordende te geven verantwoording voor de subsidies langs zowel Vlaamse als Brusselse kant, hebben beide organisaties doen besluiten dat het verderzetten van de samenwerking onder de huidige vorm niet meer mogelijk was. Dus verliet eind juni het CAW Brussel de Varkensmarkt 23 en werd er afgesproken dat er voortaan op een andere manier samengewerkt zou worden.

4.2. De afronding van het structurele samenwerkingsverband met het project Housing First van Station Logement

Ook het samenwerkingsverband met het Project Housing First Station Logement (SL) van Diogenes vzw dat sinds december 2016 actief was, werd grondig geëvalueerd en verschillende vaststellingen vloeiden daaruit voort:

- De hoofddoelstellingen van het samenwerkingsverband werden behaald. Deze werd in het leven geroepen zodat a) het project Housing First SL kon genieten van de ervaring en expertise van Huis van Vrede op het vlak van woonbegeleiding, b) hun medewerkers gebruiken konden maken van het huisvestingsnetwerk van Huis van Vrede en c) om gebruik te kunnen maken van de specifieke diensten van Huis van Vrede (de gemeenschappelijke zaal, groepsactiviteiten en budgetbeheer). Dankzij deze samenwerking kon het project Housing First starten en van in het begin een gedifferentieerd aanbod bieden aan hun cliënten. Nu staat het project genoeg op eigen poten zodat ze op zichzelf de nodige diensten aan hun cliënten kunnen bieden.
- Door de samenwerking kwam Huis van Vrede ook meer in het werkveld van de Housing First-methode terecht. Deze werkwijze zat ervoor al impliciet in onze identiteit, mede door onze doelgroep, maar de partnerschap met Housing First SL versterkte dit aspect van onze werking. De voorbije jaren is ons publiek daardoor enkel gevarieerder geworden. Daarom zijn we er zeker van dat de werkrelatie met Diogenes vzw zal worden voortgezet, al is het onder een andere vorm.

- Door onze samenwerking werden verschillende cliënten uit het project vanuit twee invalshoeken begeleid: door het mobiele team van Housing First SL en door het team van Huis van Vrede tijdens de permanenties in de zaal. Deze formule had voor zowel cliënt als hulpverlener verschillende meerwaarden: praktijkuitwisselingen, meervoudige kijk op de situatie, andere profielen van personeel, multidisciplinaire aanpak, enz. Dit leidde zelfs tot enkele cliëntenwissels:
 - Eens er een vertrouwensband was opgebouwd met het team van Huis van Vrede, werden twee begeleidingen van het project Housing First SL overgedragen aan het team van Huis van Vrede en werden ze een cliënt 'begeleiding aan huis'. Zij waren al beter gestabiliseerd en brachten minder tijd door op straat. Maar ook de eenduidige hulpverleningsrelatie – met maar één hulpverlener als vertrouwenspersoon – werkte beter voor hen om voor de begeleiding ontvankelijk te zijn. Sommige cliënten die niet snel vertrouwen, hebben net nood aan het engagement van een een-op-een relatie. Het kost hen te veel moeite om telkens in een nieuwe relatie te investeren.
 - Twee cliënten van Huis van Vrede werden ook overgedragen aan het project Housing First SL omdat het begeleidingsaanbod Housing First beter aan de noden van de cliënt voldeed. Sommigen reageren net wantrouwig op de 'intimiteit' van de hulpverleningsrelatie met maar één referent. Het systeem van meervoudige referenten van Housing First SL creëert voor sommigen net de nodige afstand om de hulpverlening toe te laten. Dit laat ook toe dat de relatie minder snel wordt opgeblazen en dat voor de hulpverleners de werklast en de verantwoordelijkheid samen worden gedragen.
- Deze ervaring toont dat de articulatie tussen de diensten Housing First en begeleiding aan huis in de toekomst binnen de gehele sector een bijzondere aandacht verdient. Deze samenwerking heeft ten eerste bijgedragen aan het verlagen van de drempel voor toegang tot begeleiding aan huis. Tegelijkertijd werd er een uitwisselingsmodel van doorschuiving en complementariteit tussen diensten Housing First en begeleiding aan huis ontwikkeld. Deze werkwijze heeft een grote meerwaarde en zou in de toekomst uitgebreid moeten worden. Hoewel het een zekere flexibiliteit van de organisaties vraagt, maakt het mogelijk dat het begeleidingsaanbod aan de noden van de persoon (die kunnen fluctueren in de loop van de tijd) aangepast is: meer of minder begeleiding, geconcentreerd op een plaats of net meer mobiel. Zo kan het voordelig zijn voor het woonproces van een cliënt na een piste van Housing First te worden opgevangen door een begeleid wonen aan huis of omgekeerd.

Na vijf intensieve jaren van samenwerken, konden we dus vaststellen dat het project Housing First SL haar eigen expertise op vlak van woonbegeleiding heeft uitgebouwd en haar eigen huisvestingspartners heeft gevonden en dat Huis van Vrede zijn toegang tot straatbewoners nog laagdrempeliger heeft gemaakt. Niettemin vroeg het onthaal- en begeleidingswerk door twee verschillende teams veel afstemming voor de hulpverleners. Het project Housing First Station Logement wenste ook hun netwerk met andere diensten met hetzelfde aanbod als Huis van Vrede uit te breiden maar dichterbij de woonplaats van hun cliënten. Daarom werd er in samenspraak beslist om eind januari 2023.

4.3. Samenwerking met Hubbie, dienst begeleid wonen voor mensen met een beperking

Hubbie begeleidt mensen met een beperking in wonen, werken, leren, ontspannen en vrije tijd. Door het overlegplatform Bruggenbouwer heeft Huis van Vrede de kans gekregen om expertise van de sector gehandicaptenzorg in huis te halen.

De vaststelling dat enerzijds binnen de thuislozenpopulatie cliënten zijn die een vermoeden van handicap vertonen en dat anderzijds binnen de groep mensen met beperkingen ook een aantal cliënten een herkenbaar thuislozenprofiel vertonen, hebben beide sectoren ertoe aangezet om de handen in elkaar te slaan. Concreet ziet de samenwerking er zo uit: een hulpverlener van de gehandicaptensector werkt outreachend in een team van de thuislozensector. In 2018 startte een hulpverlener van Hubbie in de werking Puerto toen nog onder de hoede van het CAW Brussel. Sinds 2022 heeft Huis van Vrede een structureel samenwerkingsverband met Hubbie. Hun hulpverlener werkt twee halve dagen per week in ons team, om enerzijds de collega's die werken met cliënten met een (vermoeden) van handicap te coachen en anderzijds zelf mee te gaan op het terrein om oplossingen te bedenken of bieden. De collega van Hubbie verwerft zelf door hun aanwezigheid in Huis van Vrede meer inzicht in onze methodieken rond thuisloosheid en verslavingszorg. Voor beide partijen is dit een verrijkende ervaring, waarin er over het muurtje wordt gekeken en veel expertise wordt gedeeld.

4.4. Samenwerkingen met SVK Baita, Familiehulp en St-Anne St-Remi

Het hebben en behouden van een vaste woonst, relationele verbanden en welzijn en gezondheid in een netwerk zijn drie van de essentiële doelstellingen in het begeleidingswerk van Huis van Vrede. Voor het verwezenlijken van deze missies van Huis van Vrede zijn volgende partners van doorslaggevend belang: huisvestingspartner SVK Baita, partner in thuishulp Familiehulp en toegang tot psychiatrische zorg via het ziekenhuis St-Anne St-Remi. Deze drie partners werken al geruime tijd samen met onze werking. Door de jaren heen hebben zij ons doelpubliek beter leren kennen en weten we wat we van elkaar mogen verwachten. Familiehulp is voor onze werking een belangrijke partner in het helpen

behouden van de woonst enerzijds en in het bevorderen van het welzijn van de cliënt anderzijds. Door wekelijkse bezoeken zorgt thuishulp dat de woning onderhouden blijft, dat de cliënt ondersteund wordt in zijn of haar huishouden (gezonde maaltijden, de was en de plas, verplaatsing naar medische afspraken). Meer dan de helft van de begeleidingen in Puerto heeft geestelijke gezondheidsproblemen. In het begeleidingswerk kan je niet omheen deze problematiek en is het belangrijk dat je je omringt door professionals van de sector geestelijke gezondheid. Een bevoorrechte partner faciliteert een juiste doorverwijzing.

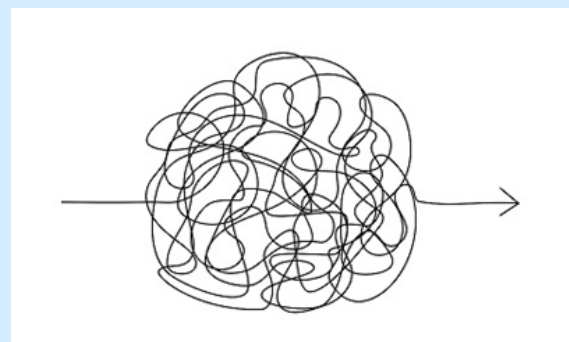
UITGELICHT AMBULANTE PSYCHIATRISCHE HULP?

In het jaarverslag van 2020 schreven we dat 39 % van onze cliënten worstelden met psychische kwetsbaarheid. In 2022 is dit procent gestegen naar 55 wat neerkomt op 43 van de 78 begeleidingen. 72 % (31 cliënten) werd hiervoor op een of andere manier opgevolgd: via psychische begeleiding (psycholoog of psychiater), mobiele teams, medicatie, hospitalisaties of andere ondersteuning van gespecialiseerde externe organisaties of experts.

Soms evolueert de gezochte hulp naar solide ondersteuning en een uitgebouwd netwerk dat langdurig stand houdt, maar evengoed vindt de psychologische bijstand met grote tussenpozen plaats. Tijdens mentale crisissituaties wordt er bijvoorbeeld vaak beroep gedaan op externe diensten maar daarom vloeit dit niet vanzelfsprekend over naar duurzame 'oplossingen', zowel voor de cliënt als voor de hulpverlener.

De moeilijkheden die we tegenkomen in de zoektocht naar langdurige psychologische bijstand, verklaren ook waarom de rest van de 43 begeleidingen met psychische kwetsbaarheid helemaal niet in behandeling is. In enkele gevallen komt

dit omdat de situatie beheersbaar is, maar vaak blijft hulp uit omdat de hulpverleners op uiteenlopende obstakels stuiten.

Een van de voornaamste uitdagingen in de zoektocht naar psychische hulp is zorgweigerig van de cliënt zelf. De stap zetten tot ziekte-inzicht en vervolgens tot het toelaten van hulp is vaak een weg van lange adem. Bij uitdrukkelijke zorgweigerig schuilt natuurlijk het gevaar dat een lange periode zonder consistente, gestructureerde psychologische ondersteuning – al dan niet via therapie, medicatie, een uitgebouwd netwerk o.a. – het mentaal welzijn van de cliënt verder ondergraaft. Deze toestand opent wederom de weg naar zwaar alarmerende mentale crisissen. Dit is zeker een risico voor een segment van onze doelgroep, namelijk thuislozen met meervoudige trauma's uit hun verleden.

Daarenboven kunnen hulpverleners in zo'n situatie een andere belemmering ondervinden, namelijk een zorgweigerig of -terugtrekking die voortkomt uit de externe organisaties waarbij hulp wordt gezocht. Dit om allerlei, al dan niet tegenstrijdige redenen: de organisaties zijn overbevraagd, de cliënt heeft het verkeerde profiel (bv. een verslavings- en/of agressieproblematiek), het statuut van de mentale problematiek valt niet onder de bevoegdheid, de cliënt valt territoriaal niet onder hun jurisdictie, de situatie is te acuut of juist niet urgent genoeg, er is een zorgvraag van de cliënt nodig of er is juist een vereiste tot hulpweigerig, de werksituatie is te onveilig, de externe instanties zien zelf geen oplossingen meer enz.

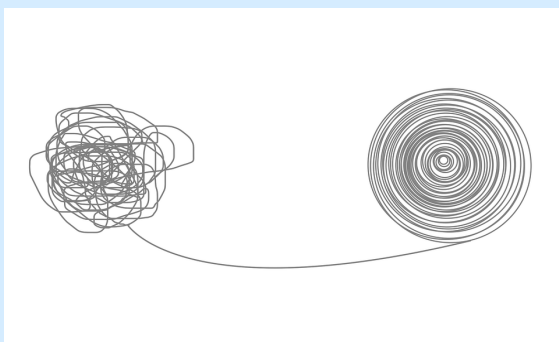
Tevens is een gedwongen opname zelden een antwoord op de zorgen van de hulpverlener aangezien de vereisten hiervoor zeer streng zijn (de cliënt moet minderjarig zijn of een gevaar voor derden). Hoe dan ook doen we hier niet graag beroep op. Het is iets zeer ingrijpend voor de cliënt en zet de vertrouwensband op spel. De mogelijkheid bestaat dat, als het op niets uitdraait, we nog verder van huis zijn.

Toch blijft het moeilijk gepaste antwoorden in te beelden als de begeleiding alle hulp weigert en hij of zij daardoor een gevaar voor zichzelf vormt. Huis van Vrede begeleidt bijvoorbeeld iemand met een

psychische kwetsbaarheid die al een tijd alle hulp weigert. Dit in het nadeel van niet alleen zijn mentale maar ook fysieke gezondheid, aangezien hij door zijn toestand zorg voor zijn lichaam achterwege laat: hij eet niet genoeg en verlaat zijn bed niet meer. Door langdurige en aanhoudende gesprekken kan de begeleider de cliënt soms toch tot een zorgvraag bewegen, maar de gevonden overtuiging hiervoor is altijd precair. Dagelijks is ze bezig met het zoeken naar externe netwerken om haar bij te staan, maar ze botst steeds opnieuw op bovenstaande antwoorden.

In een ander geval trokken de externe medewerkers zich terug omdat ze de situatie te onveilig vonden om in te werken. De gezochte opvang was echter voor het minderjarig kind van een begeleiding die geen enkele psychische ondersteuning meer heeft, terwijl dit in die jaren van ontwikkeling zo cruciaal is.

Het resultaat is dat we als maatschappelijk werkers 'begeleid wonen' alleen achterblijven en de enige ogen worden in situaties die de bevoegdheden en competenties van onze dienst ver overschrijden. Externe organisaties lijken daarentegen het vertrouwen te hebben dat de cliënten niet volledig aan hun lot zullen worden overgelaten. Ze willen tenminste nog in contact blijven met één partij, namelijk hun sociaal assistent. Het gevolg is dat het gevoel van onmacht en eenzaamheid nog groter wordt, terwijl hij of zij op externe hulp en ondersteuning had gerekend. Zodoende wordt de vraag van verantwoordelijkheid op scherp gesteld en begint de hulpverleningsrelatie mentaal zwaar te wegen voor de hulpverlener. Het team probeert dat zo goed mogelijk op te vangen door indien nodig mee in de hulpverleningsrelatie te stappen. Dit is echter niet vanzelfsprekend.

We moeten erop wijzen dat overlegmomenten met bestaande organisaties in de geestelijke gezondheidszorg aantonen dat zij onze frustraties niet enkel erkennen maar ook delen. De beperkte middelen en mankracht waarmee ze hun werk moeten uitvoeren, zorgen ervoor dat ze niet anders dan kieskeurig in hun hulpverlening kunnen zijn. In een

uitwisseling tussen verschillende diensten begeleid wonen kwamen dezelfde bekommernissen naar boven. Er heerst dus duidelijk een grote nood aan verdere investeringen in en structureringen van betere, ambulante psychologische ondersteuning van onze diensten, op maat van onze doelgroepen, zowel voor de cliënt als voor de hulpverlener

4.5. Andere samenwerkingsverbanden

De samenwerking met CAW Brussel en Housing First Station Logement krijgt een nieuwe vorm: het doorverwijzen van cliënten en het delen van expertise. Het delen van een gemeenschappelijke ruimte zoals voorheen zal niet meer gebeuren. Huis van Vrede onderhoudt ook een nauwe samenwerking met andere diensten, o.a.:

- Het Lokaal Dienstencentrum Het Anker
- VWAHWN Pigment
- HOBO Geïntegreerde Thuislozenzorg Brussel
- Famihome
- Sac à Dos
- OCMW Antenne Béguinage
- OCMW van de verschillende gemeentes van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest
- SVK Logement pour Tous
- SVK Iris
- Asbl “Chez Ailes”
- Samenlevingsopbouw Brussel
- CGGZ Rivage – Den Zaet
- Babel, ambulante structuur van de asbl Equipe
- Smes-B, ondersteuningscel
- DOP Brussel
- Maison Médicale du Béguinage
- Maison Médicale des Riches Claires
- Maison Médicale MédiGand
- Réseau Hépatite C
- Hygiënisch centrum ‘La Fontaine’
- Espace Social Téléservice
- Centre de Santé Mentale ‘Le Méridien’
- S.A.I.E. ‘Le Tremplin’
- Rusthuizen Ursulienen en Arcus
- Universitair Ziekenhuis Sint-Pieter/Cesar de Paepe
- Psychiatrische ziekenhuizen/afdelingen Sanatia, Sans Soucis en Saint-Michel, Sainte-Anne-Saint-Rémy, Brugman
- Onthaalhuizen Talita, Open Deur, Albatros, Le Relais, ...
- Anaïs - Service de Santé Mentale Schaarbeek
- L'autre lieu
- ...

5. Vormingen

2022 was een uitdagend jaar voor Huis van Vrede: we scheidden zowel van het CAW Brussel als Housing First Station Logement waardoor er veel focus kwam te liggen op herstructureringen en het zelfstandig worden van de organisatie. Daarnaast hielden de spanningen in de wijk verder aan, al dan niet met incidenten van agressie (zie meer in hoofdstuk 6 *Terugblik 2022*). De werklast die dit met zich meebracht, maakte dat vormingen en opleidingen in 2022 op de achtergrond kwamen te staan. We concentreerden ons daarentegen op veelvoudige teambijeenkomsten, zowel binnen het eigen team als met de medewerkers van het CAW en Station Logement, om de uitdagingen het hoofd te bieden.

Desalniettemin was het een leerrijk jaar waar de vele uitwisselingen de noden van ons jonge team op scherp hebben gesteld waardoor we in 2023 het vormingsbeleid daarop kunnen afstemmen. Drie vraagpunten steken uit: hoe goed communiceren in teamverband, hoe omgaan met agressie en als team een gevoel van veiligheid waarborgen en tot slot hoe de psychische kwetsbaarheid van een cliënt adresseren.

Vorming/uitwisseling (naam + organisator)	Uren per collega	Totaal uren
Team-en denkdagen over de splitsing met het CAW, Huis van Vrede	30	187,5
Team- en denkmomenten over Station Logement, Huis van Vrede	7	30
Intervisie, SMES, Brussel	18	18
Intervisie, SMES, Brussel	1	1
Intervisie, SMES, Brussel	6	6
'De impact van migratie op het sociaal werk', SAM en Sociaal.Net	2	2
Bruggenbouwer, Kenniscentrum WWZ	7,5	7,5
Webinar: Vrijwilligerswetgeving in 10 stappen, Steunpunt Vrijwilligerswerk Brussel	1,5	1,5
La question du genre dans l'aide aux sans-abris, Bico-federatie	2	2
Supervisie team met Philippe Kinoo, Centre Chapelle-aux-Champs	2	14
Week van de thuislozen: verkenning van Open Deur vzw	1,5	1,5
Vorming Budgetbeheer, Huis van Vrede, Brussel	2	4
Week van de thuislozen: verkenning van Gate, Pag-Asa en Le Refuge	6	6
Uitwisseling over verslavingsproblematiek, Bico-federatie	2	2
Alhambra: Gespreksavond over de onderbuik van Brussel, Muntpunt	2	4
TOTAAL	90,5	287

Naast de eigen vormingen ontvangt Huis van Vrede ook elk jaar groepen scholieren, studenten en volwassenen van verschillende organisaties om de thuislozenproblematiek in de grootstad uit te leggen en de werking van de vzw toe te lichten. Zo maakt het centrum burgers en overheid bewust van de problemen en uitsluiting van de thuisloze en signaleert ze via nieuwsbrieven, artikels en jaarverslagen.

6. Cijfergegevens

6.1. Aanvragen

2022 was een bijzonder jaar voor Huis van Vrede. Naar aanleiding van de splitsing met het CAW Brussel zijn er een heel aantal begeleidingen overgeheveld naar Huis van Vrede. De cliënten waren immers gehecht aan de plaats, de gemeenschappelijke zaal en de methodiek van Puerto-Huis van Vrede. De medewerkers van het CAW Brussel werden overgeplaatst in een andere werking van het CAW maar niet al hun begeleidingen zijn hen gevolgd. Cliënten die dagelijks gebruik maakten van de faciliteiten van de zaal, die zeer moeilijk een vertrouwensband opbouwen, die bij SVK Baita gehuisvest zijn en cliënten die in een opstartfase waren, werden bij voorkeur doorverwezen naar Huis van Vrede. In plaats van externe aanvragen te behandelen, heeft Huis van Vrede in 2022 bijna uitsluitend nieuwe aanvragen behandeld die van CAW Brussel-Puerto kwamen. Het betrof 25 begeleidingen in het totaal. Bijkomend konden twee nieuwe begeleidingen opgestart worden die niet doorverwezen werden door het CAW. Het betreft een aanvraag van onthaalhuis Open Deur en een van straathoekwerk. De opstart van de begeleiding werd mogelijk dankzij het verwerven van een woning voor beide kandidaten.

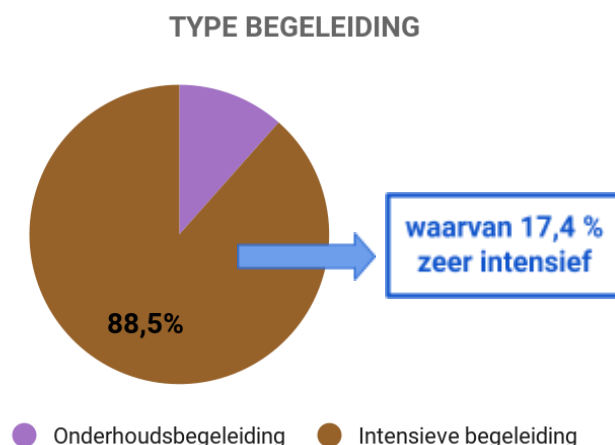
Wegens uitzonderlijke omstandigheden verliep de instroom dit jaar dus anders dan normaal door de procedure is vastgelegd. Door onze historische band met het CAW werd elke aanvraag direct aanvaard. Voor de externe partners uit de sector hadden we een tijdelijke stop aangekondigd, dat we in 2023 kunnen opheffen dankzij de bekomen capaciteitsuitbreiding.

6.2. Type begeleiding (onderhoud/intensief)

In totaal werden 78 dossiers opgevolgd, wat overeenkomt met 86 volwassenen en 56 kinderen.

De begeleidingen worden als volgt onderverdeeld:

- 9 onderhoudsbegeleidingen
- 69 intensieve dossiers, waarvan 12 zeer intensief (gemiddeld meer dan 2 ontmoetingen per week).

Volgens de toepassingsbesluiten (art. 92) moet een dienst begeleiding aan huis intensieve en ondersteunende begeleiding garanderen. De intensieve begeleiding omvat gemiddeld een wekelijks gesprek met elk begeleid persoon. Ze is bedoeld om terugkeer naar een instelling of het verlies van zelfstandige huisvesting te voorkomen. De ondersteunende begeleiding omvat gemiddeld een maandelijks gesprek. Ze is bedoeld om de verworvenheden en de stabiliteit van de gebruiker te verzekeren.

Tot voor 2022 baseerde Huis van Vrede zich op het registratiemodel dat ze tot dan toe altijd gebruikt heeft. Ze hanteerde hiervoor volgende criteria: begeleidingen met minstens één maandelijks cliëntcontact tot net geen wekelijks contact (12 à 48 cliëntcontacten per jaar) beschouwen we als een ondersteunende begeleiding. Wanneer er gemiddeld één wekelijks contact is (dus vanaf 49 contacten per jaar), beschouwen we de begeleiding als intensief. Als begeleidingen 100 cliëntcontacten per jaar overschrijden, spreken we over zeer intensieve dossiers. Als we deze analyse toepassen op de cijfers van 2022 kunnen we afleiden dat er 33 onderhoudsbegeleidingen zijn en 45 intensieve begeleidingen, waarvan 12 zeer intensief. In onderstaande tabel staat zowel het oude meetsysteem (eigen aan Huis van Vrede) als het nieuwe systeem in voege voor alle diensten begeleiding aan huis (als overeenkomst binnen de Bicofederatie). Wat nieuw is voor Huis van Vrede t.o.v. het oude meetsysteem, is dat er een waarde wordt gegeven aan een begeleiding (of dossier). Een onderhoudsbegeleiding telt voor 0,5 begeleiding, terwijl een intensieve begeleiding telt voor 1,5. Dit geeft dan een gemiddelde weging per maand en per jaar op.

Types de dossiers / Dossiersoort	Aantal dossiers op jaarbasis volgens oude methode	Gemiddeld aantal dossiers per maand volgens nieuw registratiesysteem	Pondération selon Arrêté / Weging volgens Besluit (nieuw sinds 2022)	%
Soutien / Steun	33	19	9	29 %
Intensifs / Intensief	45	46	69	71 %
Tot.	78	64	78	100 %

De administratie van de GGC zal zich baseren op de gemiddelde weging om te bepalen of de dienst de opgelegde normen haalt. Voor 2022 was Huis van Vrede erkend voor 60 begeleidingen. Bovenstaande tabel toont dat de doelstellingen met een overschot gehaald werden. Het resultaat van het oude meetsysteem loopt vrij gelijk met het nieuwe systeem. Het groot aantal dossiers op jaarbasis volgens de oude methode (78) is meer dan in 2021 toen er 58 dossiers waren ondanks dezelfde capaciteit. De aanzienlijke vermeerdering van het aantal dossiers in 2022 was enkel mogelijk omdat er ook meer dossiers afgesloten konden worden: 19 dossiers werden afgesloten t.o.v. 8 stopzettingen in 2021.

In 2022 vonden er 4910 *face to face* cliëntcontacten plaats (alle begeleidingen opgeteld). Naast deze *face to face*-contacten zijn er ook heel wat contacten via telefoon en tekstbericht geweest. Deze contacten werden in 2022 bij Huis van Vrede niet geregistreerd maar dit standpunt wordt binnen de diensten begeleiding aan huis ter discussie gesteld. In de sector vinden we het belangrijk om de nadruk te leggen op het persoonlijk contact, in de leefomgeving van de cliënt, wat onze diensten onderscheidt van een 'gewone klassieke' sociale dienst. Tegelijk evolueren de communicatietechnologieën zeer snel, raken ze ook in alle lagen van de bevolking ingebed en heeft corona ons een andere ervaring geleerd. Dit leidt ertoe dat 'niet fysieke contacten' met de cliënten een grotere plaats innemen in de begeleiding dan tien jaar geleden en dat er ook 'vanop afstand' betekenisvol begeleidingswerk verricht kan worden. De discussie ligt bij dit schrijven op tafel bij de Bico-federatie, met de vraag om een duidelijk kader onder de diensten af te spreken.

Achter deze cliëntcontacten schuilt nog ander werk dat ook tijdrovend is: de gemiste afspraken, de verplaatsingen voor 'niets', het voorbereidend en/of afhandelend administratief werk op de werkvloer zonder aanwezigheid van de cliënt en de vele telefoongesprekken met de cliënt of met zijn of haar netwerk.

Het aantal (zeer) intensieve dossiers in onze dienst bevestigt dat de problematieken van onze cliënten bij de start van de begeleiding zeer complex zijn. In veel gevallen gaat het om chronisch thuisloze mensen waarbij begeleiding op maat en op lange termijn noodzakelijk is. Op deze manier willen we onze cliënten versterken, hun zelfvertrouwen teruggeven en handvaten aanbieden om op een kwalitatieve manier te leven. Een vertrouwensrelatie is de essentiële sleutel om dit te kunnen realiseren en die uitbouwen vraagt tijd.

6.3. Evoluties en demografie

Begeleidingen (2022)

- Verderzetting van 2021: 39 dossiers
 - Nieuwe dossiers in 2022: 27 dossiers
 - Stopzetting begeleiding in 2022: 19 dossiers
- Reden van stopzetting:
- afgebroken door cliënt (2)
 - afgebroken door de dienst (2)
 - afgerond wegens behaalde autonomie (3)
 - afgerond wegens doorverwijzing naar andere dienst (7)
 - afgerond wegens verhuis buiten Brussel (1)
 - afgerond wegens opname in rust- en verzorgingstehuis (1)
 - afgerond wegens overlijden (1)

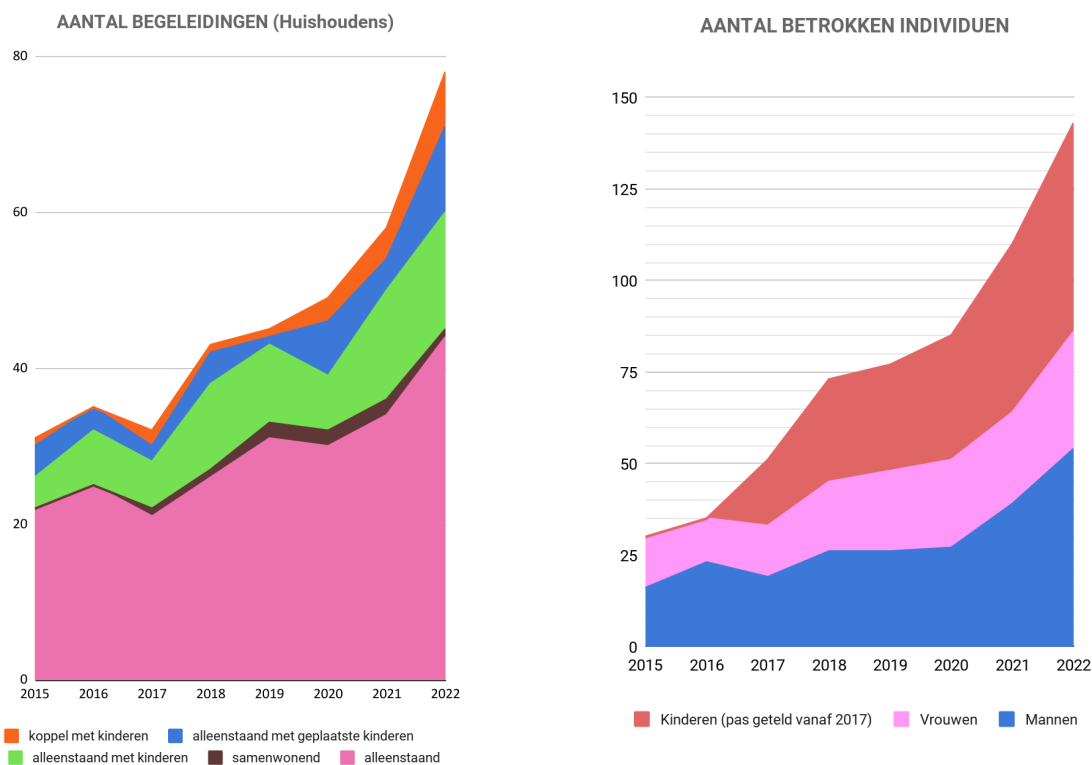
Begeleidingen Huis van Vrede	Totaal	Vrouwen	Mannen
Alleenstaanden	44	7	37
Samenwonend met partner	1	1	1
Alleenstaanden met inwonende kinderen	15	11	4
Alleenstaanden met geplaatste kinderen	11	6	5
Koppel met kinderen	7	7	7
Totaal	78	32	54

Het gebeurt wel vaker dat de gezinssituatie doorheen het jaar wijzigt als gevolg van scheidingen of andere levensgebeurtenissen. Deze tabel geeft de situatie weer van december 2022. De 78 begeleidingen betreffen 86 volwassenen en 56 kinderen. In het totaal begeleiden we 24 alleenstaande vrouwen met of zonder geplaatste kinderen, wat neerkomt op 31 % van de begeleidingen.

19 begeleidingen werden afgerond waardoor het mogelijk was om nieuwe begeleidingen te starten. De redenen van het stopzetten zijn verschillend. **Afgebroken** door de cliënt betekent dat de cliënt eenzijdig beslist om niet meer begeleid te worden, terwijl er nog veel moet gebeuren (bv: de cliënt komt niet meer opdagen wegens andere prioriteiten, de cliënt ziet de problemen niet in of de dienst kan niet beantwoorden aan de – soms onrealistische – verwachtingen van de cliënt). Ook de dienst kan de begeleiding verbreken wanneer het vertrouwen in de hulpverlening geschonden is en niet meer hersteld kan worden, bv. wegens herhaaldelijke geweldpleging. Een begeleiding is **afgerond** wanneer er sprake is van onderling overleg: zowel de cliënt als de begeleider zijn het eens dat de begeleiding stopt. Hiervoor kunnen verschillende redenen zijn: de cliënt is voldoende zelfstandig geworden en de vooropgestelde doelstelling(en) van de begeleiding zijn verwezenlijkt, de cliënt verhuist buiten Brussel of de cliënt verhuist – vaak ondanks zijn of haar nog jonge leeftijd – naar een rust- en verzorgingstehuis. Een andere reden voor de afronding is dat de cliënt beter geholpen wordt door een andere dienst, soms ook van een andere sector (bv. in de sectoren van de handicap of de geestelijke gezondheid).

Evolutie begeleidingen (2015 – 2022)

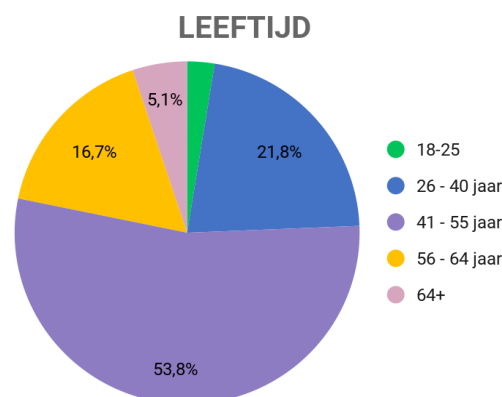
De evoluties van het aantal begeleidingen worden weergegeven in onderstaande grafieken:

De aanzienlijke stijging in het aantal begeleide huishoudens en betrokken individuen loopt parallel met de steunverhogingen van de GGC. Die evolutie bewijst dat steun van de overheid erg belangrijk blijft voor begeleidingsdiensten van dak- en thuislozen zoals dat van Huis van Vrede. Dankzij de extra inspanningen van de huidige regering zal deze stijgende trend in 2023 verder gezet kunnen worden. Tegelijk neemt ook het aantal dak- en thuislozen toe in Brussel (van 3434 in 2016, naar 4151 in 2017 tot 5313 in 2020¹).

Leeftijd

De groep 41- tot 55-jarigen is net als de voorbije jaren de grootste groep. Aangezien de begeleidingen op vrijwillige basis gebeuren, zijn deze mensen vragende partij om geholpen te worden. Ze hebben al heel wat waters

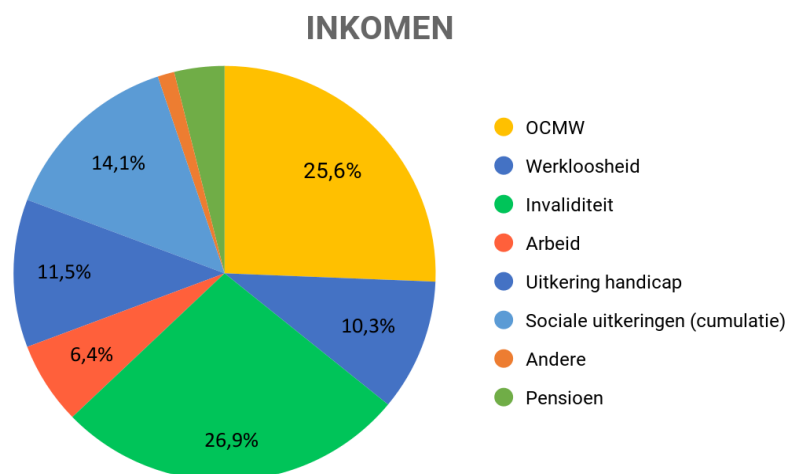

¹ <https://brusselhelp.org/index.php/nl/documentatie/telling> en LA STRADA, Telling van dak- en thuislozen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest - november 2016 / maart 2017, Brussel : Steunpunt Thuislozenzorg Brussel la Strada, 2017

doorzwommen en hebben ervaren dat ze er alleen niet geraken. Wat de jongeren (< 26 jaar) betreft, verwijzen we graag door naar meer gespecialiseerde diensten, zoals Woonbegeleiding voor jongeren (CAW Brussel) of projecten als Step Forward als de jongere meer een Housing First-profiel heeft.

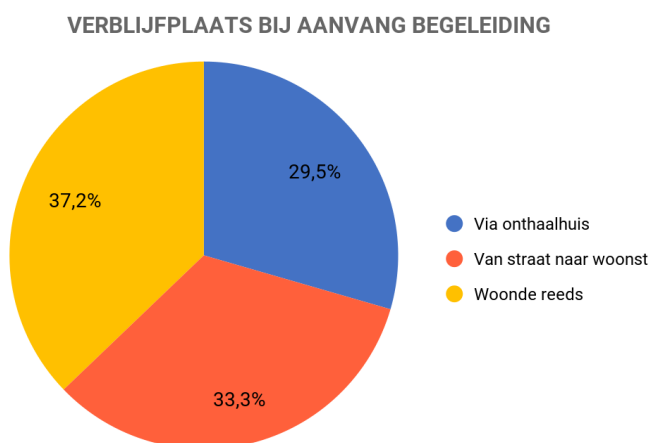
Inkomen

Ook op vlak van inkomen kan de situatie doorheen het jaar veranderen. Deze grafiek geeft de situatie in december 2022 weer. Voor het eerst sinds onze metingen van 2015 is er een verschuiving in het type inkomsten: niet het leefloon van het OCMW maar de invaliditeitsuitkering is het meest voorkomende inkomen. In het vorige jaarverslag konden we al vaststellen dat er een toename was in het aantal mensen dat genoten van een invaliditeitsuitkering. Zij vormden toen de tweede grootste groep. Mensen die afgelopen jaren recht hadden op een werkloosheidsuitkering zijn, mede door de strengere controles en het heractiveringsbeleid, uiteindelijk op de ziekteverzekering terechtgekomen.

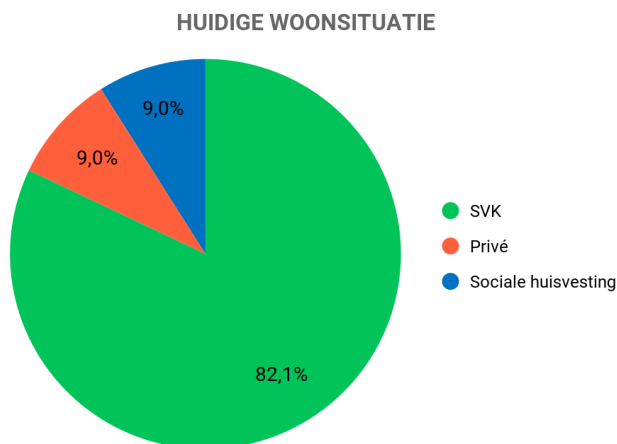

Huisvesting

In de loop der jaren heeft Huis van Vrede in nauwe samenwerking met vzw Diogenes heel veel ervaring en *knowhow* opgedaan in het rechtstreeks huisvesten van daklozen. De grafiek links toont de vorige verblijfplaats van onze huidige cliënten (2022) bij aanvang van hun begeleiding bij onze dienst. Zesentwintig cliënten gingen rechtstreeks van de straat naar een woning. Drieëntwintig

cliënten werden gehuisvest bij hun vertrek uit een onthaalhuis. Een groot deel van deze tweede groep woonde ook op straat voor hun opname in het onthaalhuis. Negenentwintig cliënten woonden reeds en hebben hun woonst kunnen behouden. In totaal kunnen we zeggen dat bijna 63% van onze begeleidingen geen woning had op het moment van aanvraag.

Slechts zeven van de begeleide huishoudens wonen in een woning van de sociale huisvestingsmaatschappij, zeven huishoudens wonen op de privéwoningmarkt. De andere cliënten worden gehuisvest via een Sociaal Verhuurkantoor (SVK). Deze cijfers zijn een goede vertaling van de Brusselse woonproblematiek. Samenwerken met privé-eigenaars

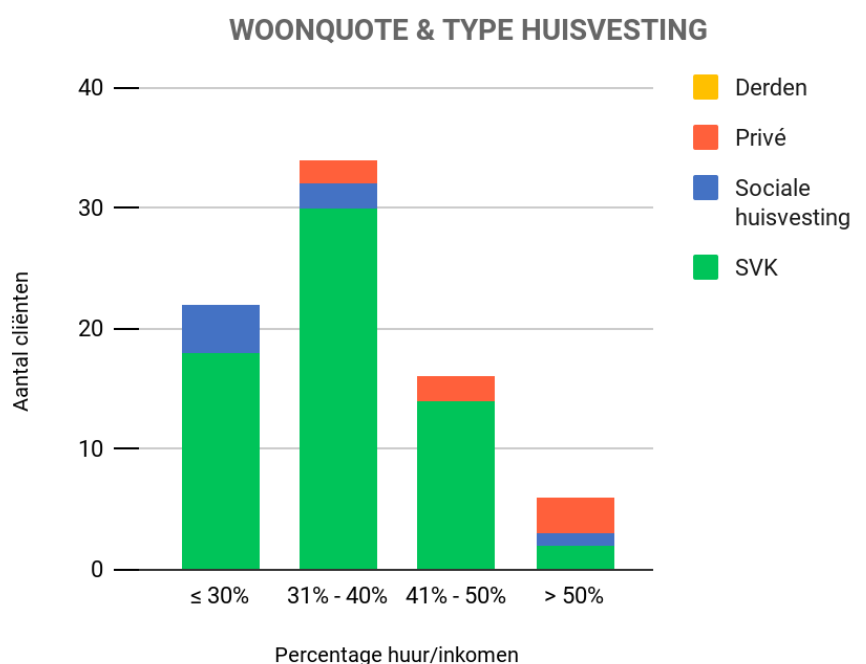
voor kwetsbare doelgroepen blijft een zeer grote uitdaging, maar wachten op een sociale woning kan ook meer dan tien jaar duren. Enkel een goede samenwerking met Sociale Verhuurkantoren laat ons toe om mensen te huisvesten op het ogenblik dat de nood er is.

De woonquote:

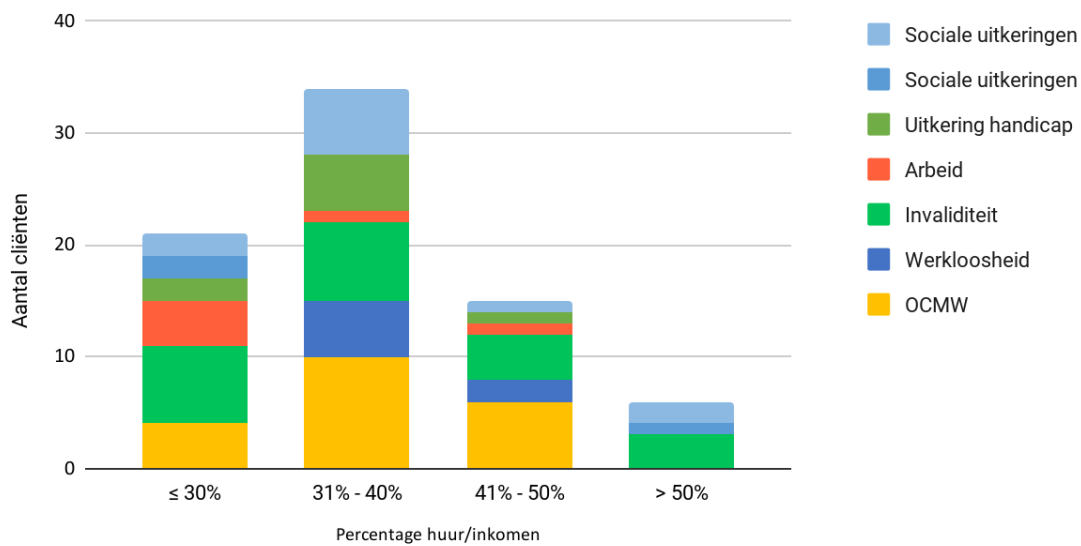
huisvesting en inkomen

Het belang van goede, betaalbare huisvesting wordt ook geïllustreerd door de woonquote van onze cliënten. De woonquote is het percentage van het inkomen dat een huishouden aan huisvesting besteedt. Het gaat hierbij enkel om de huur en niet om bijkomende woonlasten zoals nutsvoorzieningen. Algemeen genomen wordt een woonquote van 30% of minder als aanvaardbaar gezien. Slechts 28% van onze cliënten valt

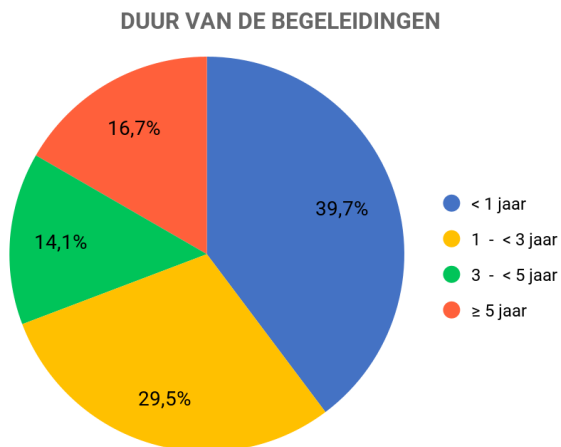
binnen deze categorie. De laagste woonquotes zien we bij gezinnen die bij een sociale huisvestingsmaatschappij wonen, maar door het beperkt aantal sociale woningen en de lange wachtlijsten is deze groep dan weer erg klein (slechts 9% van onze begeleidingen). De cijfers tonen nogmaals aan dat het uitbreiden van sociale huisvesting een beleidsprioriteit moet zijn. 72% van onze begeleidingen hebben een woonquote van 40% of minder. Dit is dankzij de samenwerkingen die we hebben met de SVK's.

WOONQUOTE & TYPE INKOMEN

Alle inkomstenbronnen zijn vertegenwoordigd in de verschillende woonquote. Als we kijken naar de inkomstenbronnen, zien we dat vooral gezinnen met een OCMW-uitkering of een invaliditeitsuitkering een bijzonder hoge woonquote hebben. Er zijn zes huishoudens die meer dan de helft van hun inkomen besteden aan huur waarvan drie met een invaliditeitsuitkering. Zestien huishoudens spenderen tussen 41 à 50 % aan huur waarvan zes leefloongerechtigd. Voor wie een basisleefloon krijgt, blijft het een grote uitdaging om de huur te kunnen betalen, zelfs als die sterk onder de marktprijs ligt zoals bij SVK-woningen.

Duur begeleiding

De begeleidingen in Huis van Vrede zijn gemiddeld van lange duur. Omdat we bewust kiezen voor de thuislozendogroep en de problematieken die daarmee gepaard gaan, zijn de oplossingen voor de problemen niet eenvoudig en al zeker niet snel te verwezenlijken. De weg naar volledige autonomie is soms lang en voor sommigen is ze nooit volledig voltooid. We spreken van 'zo zelfstandig mogelijk'. Dankzij de nodige ondersteuning lukt het voor de cliënt om zelfstandig te (blijven) wonen.

Een van de problematieken die tijd vraagt om gestabiliseerd (en in mindere mate opgelost) te worden, is de verslavingsproblematiek. Maar liefst 40 cliënten (51%) van Huis van Vrede hebben een verslavingsproblematiek. Ook persoonlijkheidsstoornissen en/of een vermoeden van handicap kenmerken het doelpubliek. Deze feiten verklaren waarom de meeste begeleidingen van lange adem (zullen) zijn.

De nieuwe toepassingsbesluiten van 2019 bepalen een maximumduur van de begeleiding. In art. 94 staat geschreven: *“De dienst die aan de gebruiker aangeboden wordt, is, behalve in uitzonderlijke omstandigheden, beperkt tot maximum vijf jaar na de datum van ondertekening van de begeleidingsovereenkomst. Het aantal begeleidingen langer dan vijf jaar mag niet meer bedragen dan 15% van het totaal aantal begeleidingen.”*

Zoals uitgelegd hierboven, zijn de meeste van onze begeleidingen van lange duur en met rede. Dit is nieuw voor onze werking en verdient onze aandacht. Het thema ‘duur van de hulp’ is namelijk zeer actueel: de begeleiding is liefst beperkt in tijd met als eindresultaat verworven autonomie, zonder de nood aan verdere ondersteuning. Hierbij valt echter op te merken dat dit soort begeleidingen mensen betreft die in een woontraject zitten en de ondersteuning van een dienst zoals de onze absoluut nodig hebben om hun woning te behouden, zelfs na vijf jaar. Niettemin, van de 17% langdurige begeleidingen (13 dossiers), zijn er vijf in 2022 stopgezet waardoor we eigenlijk maar 10% langdurige begeleidingen overhouden.

7. Terugblik op 2022

Erkenningen van de centra voor thuisbegeleiding door de GGC volgens de nieuwe toepassingsbesluiten en uitbreiding capaciteit

In 2022 heeft Huis van Vrede (zoals alle organisaties uit het Brusselse) een hernieuwde aanvraag tot erkenning volgens de richtlijnen en normen van de ordonnantie en aangepaste toepassingsbesluiten moeten indienen. De procedure is lopende en de officiële erkenning wordt in 2023 verwacht. Daarnaast diende Huis van Vrede ook een aanvraag tot uitbreiding van de capaciteit in. Deze aanvraag werd goedgekeurd, waardoor we in 2023 evolueren naar 80 begeleidingen met vier voltijdse hulpverleners.

De aanpassing aan de nieuwe richtlijnen en normen van de toepassingsbesluiten die Huis van Vrede nog moet moest uitwerken betreffen het implementeren van de nieuwe methode van registreren en het opstellen van een eigen kwaliteitsbeleid. 2022 werd het jaar waarin de nieuwe registratiemethode uitgetest werd en meteen goedgekeurd: gebruiksvriendelijk en betrouwbaar. Aan het kwaliteitsbeleid werd hard gewerkt, de definitieve versie volgt in 2023.

Het einde van de samenwerking met CAW Brussel en de samenwerking met Housing First Station Logement van Diogenes

Zoals aangegeven in hoofdstuk 4, werden deze samenwerkingen onder hun gekende vorm in de loop van 2022 afgerond. Dit had een grote impact op het team en de werking: contracten, nutsvoorzieningen, infrastructuur, administratie enz. moesten allemaal worden herzien.. Veel tijd en energie ging naar het doen slagen van de scheidingen zodat Huis van Vrede volledig op eigen benen kon staan.

De relatie met de buurt

Ondertussen is het een weerkerend zeer, maar op het einde van de zomer is er altijd al meer overlast op het pleintje voor de Varkensmarkt 23 dan gedurende andere maanden van het jaar. Opnieuw zorgde overlast voor klachten van de buurtbewoners, gevolgd door gesprekken met de buurtbewoners, handelaars, gemeente, stadswachters en politiediensten. Nieuw dit jaar is de bevoorrechte samenwerking die we konden uitbouwen met Bravvo, de preventiedienst van de stad Brussel. Zo is het team van Bravvo drie maal op ons team gekomen: kennismaking van elkaar en elkaars missies, overleg over plannen van aanpak. Dit loopt nog verder in 2023.

Groeien als team

Op korte tijd heeft ons team zich continu moeten aanpassen aan veranderingen en ingrijpende gebeurtenissen: de coronapandemie, demografische veranderingen die zorgen voor spanningen in de wijk, agressie-incidenten t.a.v. cliënten, personeelwissels en vertrekkende collega's, veranderingen in infrastructuur en als laatste het afscheid van het CAW Brussel en Station Logement. Ons relatief jong team heeft er nood aan om samen te bouwen aan één team en visie. Op het einde van 2022 deden we beroep op een externe supervisor van het centrum voor geestelijke gezondheidszorg Chapelle-aux-Champs en we starten met teamsupervisies in 2023.

Onthaalfunctie van de zaal en groepsactiviteiten

De versoepelingen van de coronamaatregelen in 2022 lieten toe dat er opnieuw meer mensen in onze zaal terecht konden. Zo werd de wekelijkse gezamenlijke lunch weer mogelijk, konden belangrijke feesten opnieuw plaatsvinden, was het mogelijk om in groep afscheid te nemen van vertrekkende collega's of overleden cliënten en konden we opnieuw samen op vakantie gaan.

Vrijwilligers

Om dit alles samen met de permanenties en eigen werk te bolwerken deden we beroep op vrijwilligers, ook uit de eigen doelgroep. Zo konden we ons vrijwilligersbestand significant uitbreiden in 2022 tot 12 vrijwilligers.

Vrijwilligers uit de doelgroep kunnen in de gemeenschappelijke ontmoetingsruimte helpen met het uitdelen van de koffie, de afwas, kleine opruimwerken enz. Dit verlicht niet enkel de logistieke taken voor de hulpverlener tijdens de permanentie, maar is ook een kans voor de cliënt om zich in sociaal contact te oefenen, zinvol te voelen en waardering te vinden. Ze leren een engagement aangaan waarbij andere mensen op hen rekenen wat bijdraagt tot hun gevoel van eigenwaarde. Het inzetten van deze vrijwilligers vraagt van de hulpverlener binnen de individuele begeleiding de gepaste omkadering ten aanzien van het groepsgebeuren.

8. Vooruitzichten 2023

Werken aan het team

Dankzij de capaciteitsuitbreiding, zijn we voor 2023 op zoek naar een extra hulpverlener en deeltijdse klusjesman. Daarnaast zal het werk dat in 2022 gestart werd, in 2023 voortgezet worden: we besteden extra aandacht en zorg naar het nieuw samengesteld team, we zoeken verder uit hoe we ons zonder het CAW en Housing First Station Logement organiseren en we zetten in op de teamsupervisie.

Capaciteitsuitbreiding

Daar waar we in 2022 een aanmeldingsstop hadden ingeroepen, zullen we opnieuw nieuwe aanvragen behandelen. We zullen ook trachten om andere huisvestingspartners te betrekken bij onze werking.

Het kwaliteitsbeleid samen met het team

Zoals uitgelegd in de terugblik 2022, hebben we conform de nieuwe toepassingsbesluiten een kwaliteitsbeleid uitgestippeld. Als organisatie wensen we dat dit beleid bijdraagt aan de kwaliteit van het dagelijks werk van de hulpverleners. Het mag geen gesloten boek worden. We wensen het team te betrekken bij de ontwikkeling ervan en gaan daarbij op zoek naar gepaste methodieken. Dit is een proces dat nooit af is en continue monitoring en bijsturing vraagt.

Verder uitbouwen van het vormings-, trainings- en opleidingsbeleid

Dit onderdeel maakt ook deel uit van het bredere kwaliteitsbeleid. We willen er dit jaar specifieke aandacht aan besteden. Met het oog op de individuele noden van elk personeelslid, maar ook rekening houdend met de noden van de werking trachten we samen een opleidingsplan op te stellen. Daarnaast krijgen de teamsupervisie en de teamdagen een extra plaats in het plan.

Samenwerking met de stadsdiensten naar een leefbare buurt

Wat in 2022 plaatsvond wordt verdergezet in 2023. Er staan verschillende ontmoetingen gepland. De preventiedienst van de stad Brussel Bravvo ondersteunt ook de werking om de relatie met de burens te verbeteren. We moeten vaststellen dat het straatpubliek dat op de Varkensmarkt verblijft (voor de deur van onze werking) fluctueert. De samenstelling van de groepen wijzigt, afhankelijk van de periodes. De straathoekwerkers van Diogenes blijven present, maar hebben ook geen sluitende verklaring voor het waarom van de migratie van de groepen.